

Sygn. akt III Ca 1143/13

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Teresa Kołeczko – Waclawik (spr.)

Sędziowie: SO Mirella Szpyrka

SO Tomasz Tatarczyk

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 stycznia 2014 r.

sprawy z wniosku Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

z udziałem J. S., M. S. (1) i K. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po M. S. (2) (S.)

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 26 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Ns 275/13

postanawia:

oddalić apelację.

SSO Tomasz Tatarczyk SSO Teresa Kołeczko – Waclawik SSO Mirella Szpyrka

Sygn. akt III Ca 1143/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Raciborzu oddalił wniosek Przedsiębiorstwa (...) Spółki z Ograniczoną Odpowiedzialnością o stwierdzenie nabycia spadku po M. S. (2) zmarłej 4 stycznia 2013r. z uwagi na brak interesu wnioskodawczynie w przedmiotowym żądaniu.

Sąd I instancji ustalił, że wyrokiem z 19 czerwca 2012r. w sprawie II K 225/12 Sąd Rejonowy w Raciborzu uznał spadkodawczynię za winną popełnienia przestępstw z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i art. 276 k.k., a w punkcie 6 wyroku, na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał ją do naprawienia wyrządzonej wnioskodawczynie szkody, poprzez zapłatę na jej rzecz kwoty 44.083,38 zł.

Oceniając zasadność wniosku w oparciu o regulację art. 1025 § 1 k.c., uznał sąd I instancji, że wnioskodawczynie nie ma interesu prawnego w żądaniu stwierdzenia nabycia spadku po M. S. (2). Wnioskodawczynie bowiem uzasadniała wniosek zamiarem prowadzenia przeciwko spadkobiercom zmarłej, egzekucji świadczenia zasądzonego wyrokiem karnym w oparciu o przepis art. 46 k.k. Tymczasem w ocenie Sądu Rejonowego obowiązek ten, w oparciu o art. 922 § 2 k.c. - jako ściśle związany z osobą spadkodawczynie i nie będący obowiązkiem cywilnoprawnym - nie wszedł w skład spadku i nie obciąża spadkobierców.

W apelacji wnioskodawczyni zarzuciła naruszenia prawa materialnego, a to art. 922 § 2 k.c. poprzez uznanie, że obowiązek naprawienia szkody nałożony na sprawcę przestępstwa w trybie art. 46 § 1 k.k. nie wchodzi do spadku po sprawcy oraz art. 65 ust. 1 w zw. z art. 109, 110 oraz art. 74 ustawy z 6.7.1982 o księgach wieczystych i hipotece, poprzez ich niezastosowanie, co doprowadziło do ustalenia, że wnioskodawczyni nie przysługuje interes prawny w zgłoszeniu żądania stwierdzenia nabycia spadku po M. S. (2).

W uzasadnieniu apelacji podniosła, że w judykaturze i doktrynie brak jest jednolitego i utrwalonego poglądu co do charakteru instytucji prawnej ujętej w art. 46 § 1 k.k., przywołując stanowisko autora publikacji zamieszczonej w Palestrze z 2008, nr 9-10, s. 40, oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 13.7.2011r. III CZP 31/11. Ponadto zarzuciła, że Sąd Rejonowy pominął istotny element sprawy, a to fakt, że w toku postępowania przygotowawczego ustanowiono na nieruchomości spadkodawczyni w trybie art. 291 i n. k.p.k. hipotekę przymusową w celu zabezpieczenia kar i roszczeń o naprawienie szkody, a hipoteka ta zgodnie z treścią art. 294 k.p.k. nie wygasła i obciąża przedmiotową nieruchomość. Wnioskodawczyni jest beneficjentem tego zabezpieczenia i może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości. Wskazała też na regulację art. 74 ustawy o księgach wieczystych i hipotece i art. 1031 § 2 k.c. i podniosła, że ponieważ niezbędne jest uzyskanie przeciwko spadkobiercom jako dłużnikom hipotecznym tytułu wykonawczego, niezbędne jest ich ustalenie w toku postępowania spadkowego.

Przedstawiając powyższe zarzuty wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja nie mogła odnieść skutku.

Sąd odwoławczy podziela bowiem ocenę Sądu Rejonowego, że wnioskodawczyni nie ma interesu w żądaniu stwierdzenia nabycia spadku po zmarłej M. S. (2).

Zasadnie co prawda podnosi skarżąca, że judykatura i doktryna nie wypracowały jednolitego poglądu co do charakteru prawnego obowiązku naprawienia szkody orzeczonego w wyroku karnym na podstawie art. 46 § 1 k.k., ale sąd odwoławczy podziela w tym względzie stanowisko Sądu Rejonowego.

W piśmiennictwie podkreśla się, że możliwość zastosowania środka z art. 46 § 1 k.k., jest ściśle powiązana z zastosowaniem odpowiednich instytucji prawa karnego, a jego niewykonanie pociąga za sobą pewne skutki karne. Obowiązek ten na gruncie prawa karnego ma odrębną podstawę materialno prawną, jest traktowany jako środek represyjny, prewencyjny (czasem probacyjny) i jest oderwany od zobowiązań cywilnoprawnych, chociaż mieści w sobie również funkcję kompensacyjną. Należy go więc uznać za element odpowiedzialności karnej, który w przeciwieństwie do tego nakładanego w prawie cywilnym, ma głównie na celu funkcję resocjalizacyjną (tak np. J. Nowińska: Obowiązek naprawienia szkody,(w:), Status prawny powoda cywilnego w procesie karnym, A Muszyńska: Charakter prawny i cele samoistnego środka karnego z art. 46 k.k.).

Taka ocena charakteru powyższego środka, którą sąd odwoławczy podziela pozwala stwierdzić, że sąd I instancji na gruncie regulacji art. 922 § 2 k.c. trafnie uznał, iż obowiązek naprawienia szkody orzeczony w stosunku do spadkodawczyni M. S. (2) jako element odpowiedzialności karnej za popełnione przez nią przestępstwa, nie przeszedł na spadkobierców. Do spadku nie należą bowiem prawa i obowiązki o charakterze administracyjnoprawnym, finansowoprawnym, karnoprawnym (patrz Kodeks Cywilny z komentarzem pod redakcją Jana Winiarza, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa, 1980, s. 833, Kodeks Cywilny pod redakcją Jacka Gudowskiego, Spadki, Elżbieta Skowrońska-Bocian, Jacek Wierciński, IV Wydanie, Warszawa 2013s. 18).

Na ocenę powyższą, wbrew zarzutom apelacji, nie wpływa fakt zabezpieczenia orzeczonego wobec spadkodawczyni obowiązku naprawienia szkody, poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości, która stanowiła jej własność. Skoro bowiem obowiązek naprawienia szkody nie wszedł do spadku (nie przeszedł na spadkobierców

podmiotu odpowiedzialnego za powstałą szkodę), czyli wygaś, to tym samym z chwilą śmierci M. S. (2) wygasła wierzytelność wnioskodawczyni w stosunku do spadkodawczyni z tego tytułu, a tym samym, zgodnie z art. 94 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wygaśnięcie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociągnęło za sobą wygaśnięcie hipoteki.

Z powyższych względów, ponieważ trafnie orzekł Sąd Rejonowy, że wnioskodawczyni nie ma interesu w żądaniu stwierdzenia nabycia spadku po spadkodawczyni i oddalił wniosek, apelacja jako bezzasadna została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

SSO Tomasz Tatarczyk SSO Teresa Kołeczko-Waławik SSO Mirella Szpyrka